

Vendégszerkesztői előszó

A *Prosperitas* folyóirat jelen számának tartalmát a Széchenyi István Egyetem Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola (SZE RGDI) által 2018. szeptember 26-án szervezett „Családok – Generációk – Vállalkozások – Dilemmák” című műhelykonferencia kapcsán készült anyagok alkotják, hogy bepillantást biztosítsunk erre a multidiszciplináris kutatási területre.

Az érzelmi alapon működő család és az értelmi alapon működő vállalkozás szimbiózisának produktuma a családi vállalat, ahol a család és a vállalkozás között levő egyensúlynak, helyes aránynak a megtalálása a siker kulcsa. Egy családi vállalkozás csak akkor lehet sikeres, ha a család is jól működik, ha a családi és az üzleti értékek találkoznak. A bemutatni kívánt téma – a családi vállalkozások generációváltása és az ezzel kapcsolatos dilemmák – tudományos és társadalmi relevanciáját igazolja az a tény, hogy a magyar vállalkozásokat túlnyomórészt az 1990-es évek elején hozták létre, és mára az akkori alapítók nyugdíj körüli korban vannak. Többségüknél napjainkban dől(t) el, hogy a céget képesek-e a következő generációra örökíteni. A sikeres generációváltás ugyanakkor társadalmilag és gazdaságilag is fontos ügy: a családi tulajdonban levő vállalkozások ugyanis jelentékeny szerepet töltenek be a piacgazdaságokban. Magyarországon a vállalatok 70%-a van családi tulajdonban, a GDP több mint 50%-át, a foglalkoztatás 50%-át biztosítják – így fenntarthatóságuk gazdasági és társadalmi érdek is.

A konferencia jó alkalom volt arra, hogy tudományos megközelítéssel feltárjuk és megvitassuk a családi vállalkozások előtt álló dilemmákat, utakat, lehetőségeket, a különböző – a témában dolgozó – kutatóműhelyek találkozása és tudásmegosztása, továbbá gyakorló családi vállalkozások képviselőinek részvételével. A meghívottak köre vállalkozók, kutatók, oktatók, PhD-hallgatók. A program plenáris előadásokat, panelbeszélgetést, fórum- és world café elemeket tartalmazott.

Örömmel élünk azzal a lehetőséggel, hogy a Szerkesztőség nyitott a kutatócsoportok, tudományos közösségek empirikus és/vagy elméleti eredményeinek a bemutatására a folyóirat hasábjain. A *Prosperitas* jelen számában egy szerkesztett blokkban szerepelnek mind a konferencia vendégelőadói (Budapesti Gazdasági Egyetemhez [BGE] tartozó oktató/kutató), mind a belső (SZE RGDI oktató/kutató) szerzők által írt tanulmányok, továbbá családi vállalkozásokkal kapcsolatos nemzetközi konferenciákról

készült beszámolók, így is kiemelve a Doktori Iskolában folyó kutatások tágabb tudományos közösséghez való kapcsolódási pontjait.

A Fókusz rovatban négy tanulmány szerepel. Az angol nyelvű nyitó tanulmány szerzői – Heidrich Balázs, Mosolygó-Kiss Ágnes és Csákné Filep Judit – „The war of the worlds? A passing and taking of succession in Hungarian family businesses” (Világok harca? Átadás és átvétel a magyar családi vállalkozásokban) címmel foglalták össze a BGE által végzett empirikus kutatás eredményeit. A vizsgálat az alapítók és utódlásban érdekelt gyermekeik kettős szempontjának figyelembevételével elemzi az első generáció (alapítók) által gyakorolt paternalista vezetés pozitív és negatív hatásait és az utódok humán tőkéjét.

A második tanulmány Németh Krisztina és Németh Szilárd szerzők munkája, „Professzionizálódó családi vállalkozások Magyarországon” címmel. Rávilágítanak a professzionizáció és a családi vállalkozások életciklusmodelljének összefüggéseire, valamint a családi vállalkozások professzionizációját mint tényezőt integráló teljesítménymodellekre. Elméletüket 16 családi vállalkozás vezetőjével, tulajdonosával vagy tulajdonosi képviselőjével készített mélyinterjúkn keresztül vizsgálták. Eszerint a családi vállalkozások jelentős hányadát érintő generációváltás elősegítheti a korszerű vezetési módszerek, elvek, a nemzetközi gyakorlatban bevált vállalkozáskormányzási megoldások bevezetését, amelyek pozitív hatással lehetnek a nemzetközi piacon elért eredményekre és az innovációs teljesítményre.

Konczosné Szombathelyi Márta és Kézai Petra „Családi vállalkozások – generációk és dilemmák” című tanulmánya összegzi a konferencia keretében szervezett pódiumbeszélgetés tudományos feldolgozását. A részt vevő 11 családi vállalkozás alapítója és utóda válaszainak eredményeképp kialakultak azok a mintázatok, amelyek a generációváltás kapcsán dilemmaként és azok megoldásaként rajzolhatók fel. Az eredmények vonatkoznak az utódlás folyamatára, annak tervezettségére, az elődök és az utódok elképzeléseire a családi vállalat öröklésével kapcsolatban, a konfliktusok jellegére, az új generáció szerepére, a testvérek együttműködésére, az alapítónak az átadás utáni szerepére, a házastársak és rokonok szerepére, továbbá az elődök és az utódok jövőre vonatkozó elképzeléseire a családi vállalat vonatkozásában.

A konferencia kerekasztal- és world café beszélgetéseinek eredményeit összegzi a SZE RGDI oktatói és PhD-hallgatói által írt „Családi vállalatok: regionális beágyazódás és nemzetköziesedés” című tanulmány. A családi vállalkozások számára mindezekfelett fontos jó hírnevük fenntartása. Ezen törekvésük és lokális elkötelezettségük különösen fogékonyra teszi őket a társadalmi felelősségvállalásra, a régióba való be-

ágyazottságra. Vizsgálták azt is, miképpen tudnak e beágyazott vállalkozások nemzetközi piacra lépni, illetve nemzetközi munkaerőt bevonítani.

A konferenciabeszámolók közül az első témája a 2018-as IFERA konferencia (Zwolle, Hollandia). A konferencia szervezője a „The International Family Enterprise Research Academy” (IFERA) nemzetközi családi vállalkozásokkal foglalkozó kutatóintézet. A 2018-as konferencia fókuszában a „Coping with Disruptions: Family Firm Continuity and Sustainability in Times of Rapid Change” téma állt. Tehát olyan előadások hangzottak el, amelyek kapcsolódnak a családi vállalkozásoknak a rohamosan változó időkben való folytonossága és fenntarthatósága témához.

A másik beszámoló készítője az ENTerprise REsearch InNOVation (ENTRENOVA) (Vállalkozás – Kutatás – Innováció) konferencián vett részt (Split, Horvátország). A konferencia szervezője az IRENET (Society for advancing innovation and research in economy Croatia), a horvát gazdaság kutatását és innovációját előmozdító szervezet. A megvitatott témák között voltak többek között: kreativitásmenedzsment, tudásmenedzsment, üzleti intelligencia, szervezeti tanulás, cloud computing, internetbiztonság, mesterséges intelligencia és szakértői rendszerek, szervezeti tanulmányok.

A SZE Regionális és Gazdaságtudományi Doktori Iskola fontosnak tartja a hazai családi vállalkozások ökoszisztémájának feltérképezését, együttműködve a többi kutatóműhellyel; azoknak a jó gyakorlatoknak a tudományos igényű vizsgálatát, amelyek hasznosítható ismereteket biztosítanak a családi vállalkozások és kutatóik számára. Cél egy olyan tudományos műhely létrehozása, ahol a tudástranszfer kétirányúan zajlik: a gyakorlati vállalkozói oldal és az akadémiai oldal közösen vesz részt a dilemmák feltárásában és megválaszolásában.

Abban a reményben ajánljuk cikkeinket olvasásra, hogy mind a kutatásban/tudományos munkában, mind a gyakorlatban hasznosíthatók lesznek az eredményeink.

Prof. Dr. Rechnitzer János, a SZE RGDI vezetője

Dr. Konczosné Prof. Dr. Szombathelyi Márta, a konferencia társszervezője